

TAXINOMIA NUMELOR PROPRII ÎN CARTEA I DIN „METAMORFOZELE” LUI OVIDIU

Taxinomia – ca un concept al lingvisticii structurale și al oricărei metodologii a științelor, definește o clasificare de elemente, sau clase de elemente. Mai precis taxinomia este orice procedeu de analiză care, aplicat unui text dat, are ca singur scop să-l reorganizeze sustrăgînd din el ce este immanent. Textul literar este judecat în ambele lui aspecte : semnificat și semnificant. Opera este considerată din punct de vedere al funcției ei primare, aceea de limbaj. Posibilitățile cuvîntului, sugestiv muzicale, organizarea complexului prin ruperea schemelor largi, spargerea narațiunii în planuri diferite și opuse, înlocuirea personajului cu o mască ori cu o voce, marchează pe plan estetic primatul formei în dauna conținutului, sau primatul structurii în dauna materialului amorf¹.

În această analiză ne interesează problema organizării tagmemice spațiale a numelor în vers (problemă investigată și de sintagmatica lui Ternière), analizele parțiale segmentale de texte, încercînd să surprindem în ce fel dispunerea cuvintelor în versuri pune în valoare numele proprii de divinități și abstracțiuni (personificări) corelate cu celelalte noțiuni din context. Urmărim deci în ce fel sintagmatica versurilor dă semnificații noi taxinomiei divinităților, încercînd să demonstrăm pentru „Metamorfoze” ceea ce Paul Valery înțelegea printr-o carte frumoasă : o carte care ne dă o idee mai nobilă și mai profundă despre limbă.²

Într-o invocație printr-un vocativ „Di”³ apărut în versul 2, Ovidiu își pune opera sub inspirație divină ; el va cînta opera zeilor, mai bine zis o va recrea. Ceea ce își propune este un *perpetuum carmen* (v. 4) de la originea lumii pînă în vremea sa. Elementul primordial este găsit de Ovidiu în *Chaos*

¹ Dictionnaire de linguistique, *Librairie Larousse*, 1973. – Poetică și stilistică. Orientări moderne, Ed. Univers, Buc., 1972. – Solomon Marcus – La sémiotique formelle du folklore, Ed. Klincksieck, Paris – Ed. Academiei, Buc., 1978.

² *Tel quel*, in *Oeuvres*, vol. II, Paris, Gallimard, (Pléiade) 1960, p. 569.

³ *Die Metamorphosen des P. Ovidius Naso*, Berlin, Weidmannsche Buchhandlung, 1915.

— *Xáος* Dacă în „Theogonia” lui Hesiod același element primordial *Xáος*⁴ însemna spațiu vid, hău — printr-un termen românesc apropiat, înțelesul cuvîntului la Ovidiu derivă de la un verb *Xέω* = a vărsa, a răspîndi. Poetul încearcă o definiție a Chaosului : *rudis indigestaque moles* (masă fără formă și confuză)⁵ (v. 7). Această definiție va fi lărgită în cinci versuri ; de remarcat că fiecare din aceste versuri încep prin conjuncții sau pronume negative : nec, non, nullus, nec, nec, care subliniază ideea de discordie și anulează efectul de hiat sugerat de apelativul Chaos (v. 8–12).

Ovidiu neagă elementul de întuneric, reprezentat la Hesiod prin cuplul *Νύξ | Ερῆος*, prin *Titan* (se înțelege Phoebus — Soarele) și *Phoebe* (Luna).

De remarcat construcția versurilor :

(v. 10–11)	Nullus Nec	adhus nova	mundo crescendo	praebebat reparabat	lumina cornua	Titan Phoebe
------------	---------------	---------------	--------------------	------------------------	------------------	-----------------

(= Pînă atunci nici Titan nu dădea lumină lumii, nici Phoebe răsărind, în creștere nu-și umplea golul coarnelor.)

Intenția a fost de a păstra pe verticala versurilor aceeași sonoritate, *Titan* și *Phoebe*, așezați la sfîrșit de vers, devin dinivități sinonime și accentuează elementul de lumină. Același sistem de așezare în vers îl păstrează autorul și mai departe :

(v. 13 ; v. 15) . . . . . pendebat in aere tellus

Margine terrarum porrexerat Amphitrite

(= pămîntul nu atîrna în aerul înconjurător ; nici Amphitrite nu-și întinsese brațele de-a lungul țărmurilor pămîntului).

Tellus (= pămîntul) este așezat în vers lîngă aer, și unul și altul depersonificate. *Tellus* va fi reluat prin forma mai puțin poetică *terrarum*. Pe verticală, sub *tellus* avem Amphitrite, personificarea mării. Se creează triunghiul

aer	tellus		aer	pămînt
	▽	adică	▽	
Amphitrite			mare	

reluat pe un singur vers :

(v. 15) : Quoque fuit *tellus*, illic et *pontus* et *aer*.

(= unde era uscatul, acolo era și apa și aerul).

Într-o scurtă revenire, numele Amphitrite este anunțat prin grupuri consonantice ar / er / era, sugestive pentru ideea rostogolirii valurilor.

(v. 15) : Margine terrarum porrexerat Amphitrite.

⁴ Boisacq, E. Dictionnaire étymologique de la langue grecque, Paris, 1938. — Frisk, H. — Griechisches etymologisches Wörterbuch, Roma, 1928.

⁵ Traducerile au fost făcute după David Popescu, Ovidius, *Metamorfoze*, Ed. a II-a.

O nouă așezare a cuvintelor vine să clarifice poziția celor trei elemente : aer, pământ și apă.

(v. 22) *Nam caelo terras et terris abscondit undas.*

(= căci a despărțit pământul de cer, uscatul de ape)

De remarcat că *terras*, reluat printr-un ablativ *terris*, ambele plasate la mijloc de *vers*, este flancat de *caelo* și *undas*. Se conturează, prin urmare, trei nivele :

aer – nivelul superior

pământ – poziție centrală

apă – nivelul inferior

Pentru a înlătura monotonia expunerii, Ovidiu folosește termeni noi care să desemneze două din elementele primordiale : *solidus orbis* (pentru pământ) și *umor* sau *freta* (v. 36 pentru apă). *Orbis* și *umor* (= suprafață circulară și lichid, umezeală) se referă însă la două calități ; cu alte cuvinte se definește elementul printr-un determinant al său.

Poetul rămîne fidel schemelor de așezare în *vers*, plasînd pe verticală, la sfîrșit

(v.30) : . . . . . circumfluis umor (= apa înconjurătoare)

(v. 31) : . . . . . coercuit orbem (= a încercuit uscatul)

Reprezentarea grafică a cosmogoniei lui Ovidiu se reduce, deci, la aceea de cerc sau de cercuri concentrice.

La nivel fonetic, folosirea vocalismului deschis (*a*, *e*) și alternanța de silabe *re/ra/rae*, reproduce mișcarea amplă și ritmică a valurilor care lovesc țămul.

(v. 37) : *circumdare litora terrae*

(= – valurile – să înconjoare țămurile uscatului).

Vom încerca să extindem reprezentarea circulară a cosmosului la formula de creație a întregii epopei pe care o reprezintă „Metamorfozele” : poetul pornește de la forma primară, aceea de Chaos, care, printr-un proces de organizare ajunge la un stadiu general de aer, pământ, apă ; acest stadiu se amplifică și se particularizează în izvoare, fluvii, lacuri, cîmpii, frunze, munți sau stane de piatră, etc. Tipurile umane, ca o consacrare sau ca urmare a unui blestem, revin la starea elementelor naturii, suferă deci un proces de evoluție sau de involuție ireversibilă, și se încadrează celor trei nivele primare : aer, pământ, apă.

Urmînd repartizarea celor trei nivele, poetul începe cu zona vînturilor, anunțînd acțiunea lor într-un *vers* în care labio-dentalele *f* și *v* redau onomatopeic șuierul vîntului : (v. 56) : *et cum fulminibus facientes fulgora ventos.*

(= vînturile aducătoare de fulgere și trăsnete).

Cele patru vînturi sînt prezentate pe zone geografice, dar poetul este foarte grijuliu cu eufonia numelor. *Eurus* este așezat în *vers* lingă *Aurora*,

grupul fonetic *eur* din numele vântului fiind reluat în numele *Aurorei* și prelungit prin vibranta *r* în *regna recessit* de la sfârșit de vers.

(v. 61) : *Eurus ad Auroram Nabataeque regna recessit*
(= *Eurus* s-a retras la răsărit în regatul Nabatei)

La rîndul lui, numele *Aurorei* se apropie de substantivul *aura*, – *ae* = suflare, adiere, dar este pe același plan cu grecesul ἠώς (= dimineață) amintit în vers prin *radiis matutinis* = raze matinale (v. 62)

Numele *Zephirului* încheie o perioadă, al cărei prim element este *vesper* (= seară, apus), creîndu-se o alternanță consonantică apropiată *ves / Zeph*, ce are drept singur element distinct sonoritatea.

Aceeași formulă de plasare mai întâi a localizării și abia la sfârșit a numelui vântului, poetul o folosește și pentru *Boreas* și *Austrus*. Consonantismul greoi din numele lui *Boreas* este amplificat de determinantul horrifera (= înspăimîntător, înfiorător), și de acțiunea verbului *invasit* (= năvălește).
(v. 64 – 65) : *Scythiam septemque triones*

horrifera *invasit Boreas*.

(= Sciția și ținuturile de miazănoapte sînt bîntuite de înfiorătorul *Boreas*)

Natus homo est (v. 78) (= s-a născut omul) marchează o revoluție în opera de creație și punctul central al progresiei *haos – lume organizată*. Omul este „*sanctius animal mentisque capacius altae quod dominari in cetera posset*” (v. 76 – 77) (= ființă mai vrednică și înzestrată cu o minte mai înaltă, care să poată stăpîni peste celelalte).

Prin origine omul este înrudit cu cerul sau divinitatea – conține în el *divinum semen* sau *semina caeli* învăluită în lut și apă. *Sanctius* (= mai neprihănit) devine cuvîntul cheie în explicarea dialecticii dintre *cauză-efect*, la care se reduc în ultimă instanță „*Metamorfozele*”. Schimbarea – metamorfoza este urmărită în sens regresiv, de la universal la particular. În descrierea celor patru vârste ale omenirii, Ovidiu este pe de o parte tradițional, rămînînd tributara unei concepții cosmogonice pesimiste, de unde ia tiparul tradițional, pe de altă parte este un novator, considerînd vîrstele ca o primă etapă de manifestare a metamorfozelor. În interiorul celor patru vîrste metamorfoza merge ascendent :

– în vîrsta de aur (*aurea aetas*) are loc o generare spontană ; acțiunea ca factor determinant al metamorfozei mediului este nulă.

Metamorfoza apare abia în vîrsta a doua – *argentea proles*, și este în primul rînd o schimbare a generației divine și sfîrșește prin a deveni un fenomen natural și repetabil, fiind vorba de succesiunea anotimpurilor, succesiune care este ea însăși o metamorfoză.

Această metamorfoză va depăși însă limitele naturalului, și în vîrsta a patra, vîrsta de fier, vom avea pe plan moral o alienare a metamorfozei.

Revenind la plasarea numelor în vers, observăm în v. 114–115 o relație în triunghi :

unde *Saturn* și *Jupiter* respectă ordinea succesiunii. Numele *Tartarului*, rezultat dintr-o reduplicare $\tau\alpha\rho - \tau\alpha\rho - \omicron\varsigma$ este o onomatopoeie pentru marcarea unui lucru înfricoșător – cf. $\beta\alpha\rho - \beta\alpha\rho - \omicron\varsigma$. Determinantul *tenebrosus* (= întunecosul) sprijină numele *Tartarului*.

Ultima care părăsește pământul este *Astrea*, zeița dreptății. Numele zeiței este apropiat de grecescul $\alpha\sigma\tau\acute{\eta}\rho$ = stea și $\alpha\sigma\tau\acute{\epsilon}\rho\iota\omicron\varsigma$ = instelat, realizându-se imagistica dreptate – lumină.

La nivel celest, Giganții revoltați vor fi uciși, iar din singele lor va apare o nouă generație de oameni. Ideea care stă la baza acestui mit este aceea de creație, apelativul $\Gamma\acute{\iota}\gamma\alpha\nu\tau\epsilon\varsigma$ avînd la bază o R. $\gamma\alpha - \gamma\epsilon\nu$ = a genera, întilnită în lătinescul *gignere*. Giganții sînt reduși la funcția de element din care se naște viața, în ultimă instanță la *sanguis* sau *cruor* (= sînge); relația este reversibilă, *sanguis* explicînd caracterul *sîngeros* al Giganților și al generației care va apare.

Mînia fiului lui *Saturn* este sugerată în vers prin cuvînte cu sonoritatea *i* :

(v. 166) : *Ingentes animo et dignos love concipit iras*

(= a zămislit în suflet o mînie puternică și demnă de *Jupiter*).

Atributul lui *Jupiter* este *ira* (= mînia), care va fi dezvoltată în vers prin propoziții sacadate, cu cezură în piciorul al treilea și cu reluarea verbului la prezent printr-o formă de participiu : *vocat - vocatos*, ce ține de tehnica întrebare – răspuns. (v. 167) : *conciliumque vocat : tenuit mora nulla vocatos.* (– *Jupiter* – a convocat adunarea : nici o întîrziere nu i-a reținut pe cei convocați).

Simpla mișcare din *cr* a lui *Jupiter* are darul să zguduie pământul :

(v. 180) : *t erram, mai sid era m ovit*

În această sintagmă, *mare* este conținut în *terram* citit de la sfîrșit, iar mișcarea este însoțită de succesiunea fonică *erram/mare/eram*, reluată sugestiv de verbul *confremuere* (= a fremăta).

Jupiter este ipostazierea divină a lui *Caesar* și *Augustus* ; revolta giganților este o transpunere a complotului care a sfîrșit prin moartea lui *Caesar*. *Caesar* a căzut fiind muritor, *Jupiter*, nemuritor, va ucide Giganții. În persoana lui *Jupiter*, *Caesar* se continuă prin *Augustus*. Mai mult, *Palatinul*, pe care *Augustus* a construit un palat, își găsește replica în *tecta magni Tonantis* (= palatul marelui Tunător) (v. 170), ceea ce îl îndreptățește pe poet să vorbească de *Palatia caeli* (Palatinul din cer).

Metomorfoza zeu – om are funcție cognitivă : *Jupiter* ia înfățișare de om ca să cunoască *infamia temporis* (= ticăloșia vremii) (v. 211).

Dacă pe plan divin metamorfoza are o cauză, pe plan uman ea este un efect. *Lycaon* metamorfozat în lup este un efect, pe plan etic, al impiedității de care a dat dovadă eroul. Metamorfoza este susținută etimologic : apelativul *Lycaon* duce la numele comun $\lambda\acute{\upsilon}\kappa\omicron\varsigma$ = lup.

Instrument reglator al echilibrului este *Erinyes*.

Caracterul și funcțiile acestei ipostazieri – căci este ipostazierea unui atribut al lui *Jupiter*, sînt cuprinse în conotația versurilor.

(v. 241) qua terra patet, fera regnat Erynus.

(= Unde se întinde pământul, stăpânește sălbatica Erinys). Fera Erinys este o sintagmă în care determinantul fera pare conținut în numele Erinys și terra. Erinys amintește de arcadianul ἐρινύω = a fi cuprins de furie și ἔρις = furie, minie. Funcția zeiței este de a pedepsi crimele (facinus) și este cuprinsă într-un triunghi :

În acest triunghi, ca o pedeapsă, se înscrie și hotărîrea lui Jupiter de a pierde pământul prin înnece. Este trimis pe pământ Notus, simplă personificare a vîntului de sud, în al cărui nume regăsim o R. *snot/snet – na – = a naviga. Întreaga simfonie diluviană o putem urmări la nivelul fonice al versurilor. Succesiunea de labio – dentale și aspirate redă suflarea vînturilor aducătoare de ploaie și parcă ultima respirație a lumii :

(v. 269) : fit fragor : hinc densi funduntur ab aethere nimbi (= se făcu mare vîiet și valuri după valuri se revărsă din înaltul cerului).

Cuvintele redau onomatopeic rostogolirea apelor : *volvuntur* (v. 289), *ruunt* (v. 285), *gurgite* (v. 290). Reluarea lui – que enclitic amplifică efectele dezastrului : *pecudesque virosque tectaque* (v. 286–287) sau *lucos, urbesque, domosque* (v. 301).

Se ajunge la haosul inițial și la dialectica ființă/neființă : (v. 292) : *omnia pontus erat deerant quoque litora ponto*

erau/nu erau

(= totul era o mare fără țărni).

Ceea ce-l salvează pe Deucalion și consoarta lui sînt calități morale ce țin de *sanctius*, despre care s-a vorbit și a cărei pîngărire a dus la metamorfoza universală, care a fost diluviul. Ultima manifestare a diluviului la nivel fonice este realizată în *sintagma* (v. 318) : *cetera texerat aequor* unde succesiunea *tera/erat* își găsește o ultimă prelungire în *ē* din *aequor*. – Deucalion și Pyrrha au înălțat rugi către *fatidicam Themis* (v. 321) (= prezicătoarea Themis). Această zeitate este personificarea unei abstractizări : θέμις, derivat dintr-o R. θε → τίθημι = a pune ; este ideea de ordine și lege avînd echivalentul în latină pe *fas*.

Elementele recreate vor reveni la cuplul opozițional cer/pământ :

et caelo, terras ostendit et aethera terris,

unde cele două elemente, pământ – cer, datorită axei de simetrie reprezentată de *ostendit*, sînt rînd pe rînd obiecte directe ale contemplației și agente contemplatoare.

Neptun nu este numit, ci apare din determinanții săi : *ira* (= minie) și tridentul (*tricuspide telo*).

(v. 330) : *nec maris ira manet, positoque, tricuspide telo* (= nici urgia mării nu a mai dăinuit ; punîndu-și la o parte sulita cu trei virfuri...),

unde *ira* este conținut în *maris*, mai mult, cuvântul *ira* + *m* (de la *manet*), citite de la sfârșit, ne dau *maris*, iar a doua parte a perioadei ne dă o alternanță silabică cu *t*: *to/tri/te*, ce anunță numele *Triton*. Determinant comun pentru *Neptun* și *Triton* este *caeruleus* (= azuriu) (v. 275 ; 333). *Triton* este de fapt o ipostaziere a lui *Neptun* (în vechea irlandeză *triath*, *trethan* = mare) și sintetizează două atribute ale acestuia : culoarea (*caeruleus*) și zgomotul (fie că este vorba de o R. scr. *tri* = țârm sau de o R : *ter* – *τεῖρω*, *τρίβω* = a uza prin frecare).

La nivelul versurilor avem fonetism deschis a întrerupt de vibranta *r* ce redă rostogolirea :

(v. 339) : ora dei madida *rorantia* barba

(= zeul cu barba înrouată și-a atins de buciul buzele).

Numele lui *Deucalion* și *Pyrrei* este indicat prin filiație :

Deucalion – este *Promethides* (fiul lui *Prometheu*)

Pyrria – este *Epimethida* (fiica lui *Epimetheu*). *Deucalion* reia mitul lui *Prometheu*, creatorul primului om. Opoziția caracterelor : *προμηθεύς* = = prevăzător, prudent / *ἐπιμηθεύς* = care se gîndește prea tirziu, realizată prin prefixele antonime *προ-*/*ἐπι* (= înainte/după) este anulată prin unirea descendenților.

Actul de creație a lumii este o metamorfoză primară generată de *discors*. Între metamorfoză și dialectică putem pune, deci, semnul egal.

În această nouă generație a fost creat *Pythonul* al cărui nume amintește de participiul verbului *πύθω* = a putrezi, de unde lat. – puteo, și pare a fi anticipat de calificativul *tumidus* (= umflat) : *tumidum Pythona* (v. 460).

Apollo este indicat prin unul din determinanții săi, procedeu frecvent la *Ovidiu* : *deus arqitenens* (= zeu purtător de arc), particularizat în *tela* (= săgeți) și *pharetra* (= tolbă). *Victoria* unui zeu asupra unui șarpe este un loc comun în mitologiile ariene. Mitul va fi dezvoltat într-o nouă ipostază a zeului, cea de *Phoebus* nume conservat în limbajul poetic ca un calificativ. *Φοῖβος* = strălucitorul, se atașează aceleiași rădăcini ca și *Φαεθών*.

O reluare a ideii de lumină o avem în *Delius* (v. 454) (= delianul), unde *Apollo* este indicat prin locul de origine.

Δῆλος (= luminoasa, strălucitoare), dintr-o R. *ΔιF* ca și numele lui *Zeus*, este insula ce pare a fi predestinată să adăpostească nașterea lui *Phoebus*.

(v. 452) : *Primus amor Phoebi Daphne Peneia*

(= prima iubire a lui *Phoebus* a fost *Daphne*, fiica lui *Peneu*). Alăturarea celor trei nume amintește formula stelelor funerare cu un dativ *commodi* + nominativul subiectului + genitivul originii.

Amor va fi particularizat în *Cupido* (zeul iubirii), o nouă personificare a unui concept, unde *amor* și *Cupido* se exprimă reciproc. Atributele acestui zeu nu sînt noi : este vorba de *cornua* (= arc) și de aici rivalitatea între *Apolo* și *Cupido* ca zei arcași, și *ira* atribuit întilnit la *Jupiter* și *Nep-*

tun. Numele lui *Cupido* va fi reluat prin filiație : *filius Veneris* (v. 463), unde iarăși avem o personificare : *venus*, – *eris* = iubire, frumusețe, de unde *Venus* – zeița frumuseții.

(v. 463) : *filius huic Veneris figat tuus omnia Phoebe*

(= fiul Venerei îi răspunde : poate să țintească arcul tău pe oricine).

La nivel fonic abundența de *f* și *v* este expresia miniei zeului. Pe plan mitic, *Daphne* fuge de *Phoebus* (Apollo, dar în același timp este o adeptă a *Phoebei-Diana*. Relația opozițională este exprimată în vers prin așezarea numelor la extremități :

(v. 490) *Phoebus* ..... *Daphnes*,
Imperativele repetate *mane, mane* (v. 504, 505) se suprapun metric numelui *Daphne* :

Daph – ne – V

ma – ne – V

Metamorfoza este conținută în numele *Daphnei* :

daphne, – *es* (gr. *δάφνη* = *laurus* sau *laurea*, care va apare sub forma vocativului *laure*, închizând astfel o perioadă care începuse în v. 450.

Ovidiu preia tradiția catalogelor din literatura greacă, și, printr-un scurt catalog al fluviilor, face legătura cu mitul lui *Io*.

(v. 579–580) : *populifer Sperchios et inrequietus Enipeus*

Eridamusque senex lenisque Amphrysos et Aeas.

Numele sînt însoțite de determinanți, deși ele însele comportă o conotație etimologică :

Sperchios (*Σπερχειός*) este „rapidul” și conține fonetismul determinantului, realizîndu-se o alternanță *fer/sper*.

Enipeus este legat de gr. *ἐπιπή* = amenințare, avertisment, care, ca și *Eridanus* (*ἐριδαίνω*, *ἔρις* = minie din numele Eriniiilor) fac aluzie la caracterul năvalnic al apelor. Numele din primul vers sînt în opoziție cu cele din versul doi : *Eridanus* este „bătrînul”, *Amphrysos* este „domolul”, iar *Aeas* amintește de *ἠώς* = auroră, dimineață.

Numele lui *Inachus* se completează cu cel al lui *Io*, legătura dintre ele fiind indicată prin același fonetism ascuțit *i* și prin așezarea lor în diagonală.

(v. 583–584) : *Inachus* \ *Io*

Miserrimus (= foarte nenorocit), deși aparține lui *Inachus*, este așezat lângă *Io*, avînd funcție de determinant comun ambelor nume. Mai departe (v. 651–653), acest *miserum* va fi reluat cu referire directă la *Inachus* și va reda fonic geamătul :

(v. 651) : *me miserum*

(v. 653) : *me miserum ingeminat*

Numele *Io* se va regăsi în forma de ablativ *love* (v. 590) (= fecioară demnă Jupiter) și în numele *luno* (v. 601), creîndu-se triumphiul fonetic :

Jupiter

Io \ *luno*

Printr-o formulă de teatru în teatru, mitul lo deviază în mitul lui *Syrinx*, nume ce anunță metamorfoza fizică : $\sigma\tilde{\upsilon}\rho\iota\gamma\tilde{\xi}$, $\sigma\tilde{\upsilon}\rho\iota\gamma\gamma\tilde{o}\varsigma$ instrument de suflat, nai.

Rezonanța numelui este sprijinită de sonata sonoră s din v. 692 : non semel et Satyros eluserat illa sequentes

(= nu o dată își risese ea de Satirii care o urmăreau)

și de determinantul *Ortygiam* (= *ortygiana*) (v. 694), nume prin care este desemnată Diana.

Erinys, zeița răzbunării, devine determinant al Junonei ; pe verticală, la sfârșit de vers avem *irae/Eriny*n (mîine/răzbunare) iar pe orizontală *Erinys* este întărit fonetic și semantic de *horrifera*m (= înspăimîntătoare).

Se impun în încheiere cîteva concluzii :

- numele sînt legate prin determinanți ;
- Ovidiu evită de obicei numele, desemnînd personajul prin determinanți patronimici sau prin funcție ;
- legătura dintre mituri se realizează la nivelul cuvintelor.

Semnificația fundamentală, formula de creație ovidiană este aceea de forme în mișcare. Metamorfozele ne dau un prototip al dialecticii mișcării formelor.

Ovidiu vrea să ofere cititorilor o lectură a formelor în mișcare. Printr-un efort de mimesis, poetul încearcă să imite mișcarea naturii.

Lucrarea de față a încercat să stabilească pentru un anumit domeniu specificul poeziei ovidiene. Desigur, lucrarea nu este definitivă, are un caracter mai mult inițiativ și i se pot aduce dezvoltări și corecturi ulterioare.

RÉSUMÉ

LA TAXINOMIE DES NOMS PROPRES DANS LE LIVRE Ier DES „MÉTAMORPHOSES“ D'OVIDE

Cet essai se propose de faire une analyse syntagmatique du premier livre des „Métamorphoses“ d'Ovide. Le texte littéraire y est étudié sous les deux rapports : signifié et signifiant. L'oeuvre est considérée au point de vue de sa fonction primaire – celle de langage.

Dans cette analyse intéresse le problème de l'organisation tagmémique spatiale des noms dans le vers. Les analyses segmentales des textes essaient de surprendre la manière dont la disposition des mots dans les vers met en valeur les noms propres des divinités et abstractions, en relation avec les autres notions du contexte.

On a donc en vue l'étude de la manière dont l'organisation syntagmatique des vers confère des nouvelles significations à la taxinomie des divinités.